

Dosarul nr. 2ra-1653/23
2-21130091-01-2ra-29122023

Instanța de fond: Judecătoria Ungheni (jud.: R. Costru)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: I. Secrieru, M. Anton, V. Cotorobai)

DECIZIE

23 iulie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența
Președinte, judecător
Judecători

Stela Procopciuc
Lilia Roic-Botezatu
Oxana Parfeni

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Instituția Medico-Sanitară Publică Spitalul raional Ungheni,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Bulgaru-Mironiuc Lucia împotriva Instituției Medico-Sanitară Publică Spitalul raional Ungheni cu privire la repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de asistență juridică,

împotriva deciziei din 23 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

a c o n s t a t a t:

La 01 septembrie 2021, Bulgaru-Mironiuc Lucia a depus cerere de chemare în judecată împotriva Instituției Medico-Sanitară Publică Spitalul raional Ungheni cu privire la repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de asistență juridică.

În motivarea acțiunii, a indicat că începând cu anul 1994, activează la Spitalul raional Ungheni în calitate de șef a secției de boli cronice.

Prin ordinul nr. 280-p din 22 iunie 2021, a fost sancționată disciplinar cu mustrare aspră.

Drept temei de emiteră a ordinului de sancționare, a servit procesul-verbal al Comisiei bioetice nr. 1 din 10 iunie 2021.

Ulterior, prin ordinul nr. 70 din 05 iulie 2021 a fost sancționată cu mustrare aspră pentru absența nemotivată de la locul de muncă mai mult de 4 ore cu reținerea salariului pentru timpul respectiv.

Reclamanta a invocat ilegalitatea ordinului din următoarele considerente.

Prin ordinul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale nr. 65/p din 05 mai 2021, a fost anunțat concurs pentru suplinirea funcției vacante de manager al Spitalului raional Ungheni.

A specificat că la 04 iunie 2021 s-a prezentat la locul de muncă la orele 06:00, a efectuat examinarea pacienților, iar ulterior a fost interviuată la Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

Reclamanta a relevat că ordinul de sancționare disciplinară cu mustrare aspră nr. 70 din 05 iulie 2021, a fost precedat de efectuarea unei anchete de serviciu, însă explicațiile sale au fost ignorate și nu i-au fost aduse la cunoștință rezultatele anchetei de serviciu.

A menționat că absența de la locul de muncă este motivată, deoarece a participat la concurs, administrația fiind înștiințată despre acest fapt.

Mai mult ca atât, administrația nu a solicitat acordul preliminar al organului sindical la aplicarea sancțiunii disciplinare.

La fel, a menționat că prin emiterea ordinelor de aplicare a sancțiunilor disciplinare, i-au fost cauzate prejudicii morale.

Reclamanta Bulgaru-Mironiuc Lucia a solicitat anularea ordinului nr. 280-p din 22 iunie 2021 cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare cu mustrare aspră, anularea ordinului nr. 70 din 05 iulie 2021 cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare cu mustrare aspră, încasarea sumei de 322 940,74 de lei, ceea ce constituie 10 salarii, cu titlu de prejudiciu moral și încasarea sumei de 5 000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

Prin încheierea din 07 iunie 2022 a Judecătoriei Ungheni, s-a admis renunțul Luciei Bulgaru-Mironiuc de la capătul de cerere cu privire la anularea ordinelor de aplicare a sancțiunilor disciplinare și s-a încetat examinarea cauzei pe acest capăt de cerere (f. d. 59).

Prin hotărârea din 07 iunie 2022 a Judecătoriei Ungheni, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Bulgaru-Mironiuc Lucia.

S-a încasat de la Instituția Medico-Sanitară Publică Spitalul raional Ungheni în beneficiul Luciei Bulgaru-Mironiuc suma de 50 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și suma de 5 000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

S-a încasat de la Instituția Medico-Sanitară Publică Spitalul raional Ungheni în beneficiul statului suma de 1 650 de lei cu titlu de taxă de stat.

În rest, cererea de chemare în judecată a fost respinsă.

Prin decizia din 23 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Instituția Medico-Sanitară Publică Spitalul raional Ungheni și s-a menținut hotărârea din 07 iunie 2022 a Judecătoriei Ungheni.

La 29 noiembrie 2023, Instituția Medico-Sanitară Publică Spitalul raional Ungheni a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă integral.

În motivarea recursului, a invocat că suma de 50 000 de lei încasată de instanța de fond este exagerat de mare și nu corespunde circumstanțelor cauzei.

A menționat că odată cu renunțul reclamantei de la capătul de cerere cu privire la anularea ordinelor de aplicare a sancțiunilor disciplinare, instanțele de judecată urma să fie respinsă integral și cerința cu privire la repararea prejudiciului moral.

Recurentul a specificat că atât prima instanță, cât și cea de apel au apreciat greșit dreptul reclamantei de a solicita prejudiciu moral, calculând în rezultat eronat și taxa de stat.

Cu referire la suma de 5 000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, încasate de instanțele de judecată, recurentul a relevat că suma respectivă nu constituie cheltuieli reale, necesare și rezonabile, nefiind justificate corespunzător.

Mai mult ca atât, instanța de fond a calculat greșit și taxa de stat, aceasta urmând să fie încasată în cuantum de 100 de lei.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa Luciei Bulgaru-Mironiuc pentru notificare copia recursului declarat de către Instituția Medico-Sanitară Publică Spitalul raional Ungheni, explicându-i dreptul de a depune referință.

La 22 aprilie 2024, prin intermediul oficiului poștal, Bulgaru-Mironiuc Lucia, reprezentată de avocatul Bobu Anatolie, a depus referință la recursul declarat de Instituția Medico-Sanitară Publică Spitalul raional Ungheni, solicitând să fie considerat inadmisibil.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Dispozitivul deciziei Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat public la 23 martie 2023.

Decizia motivată din 23 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată părților la 06 noiembrie 2023 prin intermediul poștei electronice (f. d. 127).

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, deoarece cererea de recurs a fost depusă la 29 noiembrie 2023.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră oportun de a învedera că, prin Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare de la 18 august 2023, cu excepția art. IV, V pct. 1-9 și 11-16 și art. VII – 01 septembrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 318-321 art. 570 din 18 august 2023, au fost introduse modificări în Codul de procedură civilă, inclusiv la capitolul XXXVIII – Recursul, secțiunea a 2-a, recursul împotriva actelor de dispoziție ale curților de apel.

În această consecvență, se deduce că admisibilitatea recursului depus de către Instituția Medico-Sanitară Publică Spitalul raional Ungheni împotriva deciziei din 23 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, va fi examinat prin prisma temeiurilor stipulate în redacția art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare de la 01 septembrie 2023.

În conformitate cu prevederile art. 432 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen;

d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;

e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Temeiurile menționate la alin.(1) lit. d)–f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.

În conformitate cu art. 440 alin. (3) din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative, în vigoare de la 01 septembrie 2023), dacă este considerat admisibil, completul examinează recursul în fond.

Conform art. 431 din Codul de procedură civilă, examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție.

Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători. Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție. Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.

Examinând materialele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că recursul declarat de Instituția Medico-Sanitară Publică Spitalul raional Ungheni este admisibil și urmează a fi examinat în continuare într-un complet din 3 judecători al Curții Supreme de Justiție.

Studiind materialele dosarului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu admis, cu modificarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative, în vigoare de la 01 septembrie 2023), instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să modifice decizia instanței de apel și/sau hotărârea primei instanțe.

Materialele cauzei denotă că, la 01 septembrie 2021, Bulgaru-Mironiuc Lucia a depus cerere de chemare în judecată împotriva Instituției Medico-Sanitară Publică Spitalul raional Ungheni cu privire la anularea ordinului nr. 280-p din 22 iunie 2021 cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare cu mustrare aspră, anularea ordinului nr. 70 din 05 iulie 2021 cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare cu mustrare aspră, încasarea sumei de 322 940,74 de lei cu titlu de prejudiciu moral și încasarea sumei de 5 000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

Ulterior, la 09 noiembrie 2021, Instituția Medico-Sanitară Publică Spitalul raional Ungheni a depus cerere, prin care a informat instanța de judecată că, în rezultatul unui control al aplicării de către angajați a legislației în vigoare, s-a stabilit că din neglijența unor salariați, au fost emise cu abatere de la art.210 alin. (1) lit. a) din Codul muncii, ordinele nr. 280-p din 22 iunie 2021 și nr.70 din 05 iulie 2021 cu privire la aplicarea sancțiunilor disciplinare față de Bulgaru-Mironiuc Lucia (f. d. 38).

Stabilind, că ordinele menționate au fost emise cu abateri, la 25 octombrie 2021, de către administrația Instituției Medico-Sanitară Publică Spitalul raional Ungheni, prin ordinul nr. 136, au fost anulate ca fiind ilegale ordinele nr. 280-p din 22 iunie 2021 și nr. 70 din 05 iulie 2021 cu privire la aplicarea sancțiunilor disciplinare față de Bulgaru-Mironiuc Lucia, astfel de la data emiterii ordinului de anulare, ordinele respective și-au pierdut acțiunea lor juridică asupra angajatei.

La 07 iunie 2022, Bulgaru-Mironiuc Lucia, prin intermediul avocatului Bobu Anatolie a depus cerere, prin care a solicitat încetarea procesului în partea pretenției cu privire la anularea ordinelor de sancționare disciplinară, deoarece au fost anulate de pârât (f. d. 55).

Prin încheierea din 07 iunie 2022 a Judecătorei Ungheni, s-a admis renunțul Luciei Bulgaru-Mironiuc de la capătul de cerere cu privire la anularea ordinelor de aplicare a sancțiunilor disciplinare și s-a încetat examinarea cauzei pe capătul de cerere depus de Bulgaru-Mironiuc Lucia cu privire la anularea ordinelor de aplicare a sancțiunilor disciplinare (f. d. 59).

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Bulgaru-Mironiuc Lucia cu privire la repararea prejudiciului material și compensarea cheltuielilor de judecată și a încasat de la Instituția Medico-Sanitară Publică Spitalul raional Ungheni în beneficiul Luciei Bulgaru-Mironiuc suma de 50 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și suma de 5 000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, suma de 1 650 de lei cu titlu de taxă de stat în beneficiul statului, iar în rest, cererea de chemare în judecată a fost respinsă.

Judecând apelul declarat de către Instituția Medico-Sanitară Publică Spitalul raional Ungheni, instanța de apel a respins apelul și a menținut hotărârea primei instanțe.

Completul de judecată constată că, la adoptarea soluțiilor sale, instanțele de judecată au reținut că în rezultatul emiterii ordinelor de aplicare a sancțiunilor disciplinare, Luciei Bulgaru-Mironiuc i-au fost cauzate suferințe psihice, ce au dus la lezarea onoarei și demnității acesteia, precum și i-a fost afectată imaginea profesională, reieșind din notorietatea și meritele deținute.

Or, faptul că angajatorul și-a anulat ordinele de sancționare, indică la lipsa de temei și de suport legal al acestora, ca consecință, se impune survenirea răspunderii angajatorului în raport cu angajatul, prin repararea prejudiciului moral.

Instanțele de judecată au reținut că suma de 322 940,745 de lei solicitată de reclamanta Bulgaru-Mironiuc Lucia cu titlu de prejudiciu moral, este una exagerată, ajungând la concluzia că suma de 50 000 de lei este reală și echitabilă, ce i-ar putea aduce satisfacție acesteia.

Totodată, instanțele de judecată au constatat că de la Instituția Medico-Sanitară Publică Spitalul raional Ungheni în beneficiul Luciei Bulgaru-Mironiuc urmează a fi încasată suma de 5 000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică și suma de 1 650 de lei cu titlu de taxă de stat separat în beneficiul statului.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, consideră că instanțele de judecată întemeiat au constatat că prin anularea de către angajator a ordinelor de aplicare a sancțiunilor disciplinare, survine răspunderea angajatorului în raport cu angajatul, prin repararea prejudiciului moral.

În conformitate cu art. 90 alin. (2) lit. c) și alin. (3) din Codul muncii, repararea de către angajator a prejudiciului cauzat salariatului constă în compensarea prejudiciului moral cauzat salariatului.

Mărimea reparării prejudiciului moral se determină de către instanța de judecată, ținându-se cont de aprecierea dată acțiunilor angajatorului, dar nu poate fi mai mică decât un salariu mediu lunar al salariatului.

În conformitate cu art. 327 alin. (1) din Codul muncii, partea contractului individual de muncă (angajatorul sau salariatul) care a cauzat, în legătură cu exercitarea obligațiilor sale de muncă, un prejudiciu material și/sau moral celeilalte

părți repară acest prejudiciu conform prevederilor prezentului cod și altor acte normative.

În același timp, reieșind din prevederile art. 329 alin. (1) din Codul muncii, angajatorul este obligat să repare integral prejudiciul material și cel moral cauzat salariatului în legătură cu îndeplinirea de către acesta a obligațiilor de muncă, în cazul discriminării salariatului la locul de muncă sau ca rezultat al privării ilegale de posibilitatea de a munci, dacă prezentul cod sau alte acte normative nu prevăd altfel.

Din prevederile legale sus citate, rezultă că angajatorul este obligat să repare prejudiciul moral cauzat salariatului, mărimea căruia nu poate fi mai mic decât un salariu mediu lunar.

Conform certificatului eliberat de Instituția Medico-Sanitară Publică Spitalul raional Ungheni, salariul mediu lunar al reclamantei în anul 2021 a constituit suma de 30 101,66 de lei (f. d. 48).

Apreciind în ansamblu circumstanțele speței și având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, natura dreptului lezat, în concret anularea de către însuși angajatorul a ordinelor de aplicare a sancțiunilor disciplinare, Completul de judecată consideră că suma de 50 000 de lei acordată reclamantei cu titlu de prejudiciu moral este exagerată, iar suma de 30 102 de lei, ceea ce reprezintă un salariu mediu lunar al reclamantei, constituie o satisfacție echitabilă pentru suferințele morale suportate de către Bulgaru-Mironiuc Lucia.

Prin urmare, hotărârea instanței de fond și decizia instanței de apel urmează a fi modificate, prin micșorarea sumei prejudiciului moral de la 50 000 de lei până la suma de 30 102 de lei.

Totodată, Completul de judecată consideră că urmează a fi modificată și suma de 1 650 de lei cu titlu de taxă de stat încasată de la Instituția Medico-Sanitară Publică Spitalul raional Ungheni în beneficiul statului, prin micșorarea acesteia de la 1 650 de lei la suma de 300 de lei, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 97 alin. (2) din Codul de procedură civilă, dacă reclamantul renunță la pretenții din cauza faptului că au fost satisfăcute benevol de către pârât după intentarea acțiunii, instanța, la cererea reclamantului, îl obligă pe pârât să compenseze acestuia toate cheltuielile de judecată suportate în legătură cu intentarea procesului, inclusiv suma convenită pentru asistență juridică.

În conformitate cu art. 98 alin. (1) din Codul de procedură civilă, cheltuielile aferente judecării cauzei, suportate de instanța judecătorească, precum și taxa de stat, de a căror plată reclamantul a fost scutit, se încasează la buget de la pârât proporțional părții admise din acțiune dacă pârâtul nu este scutit de plata cheltuielilor de judecată.

În conformitate cu art. 82 din Codul de procedură civilă (în vigoare la momentul examinării cauzei în instanța de fond), cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat și cheltuielile de judecare a cauzei.

În conformitate cu art. 83 alin. (2) din Codul de procedură civilă, în acțiunile patrimoniale, taxa de stat se determină în funcție de caracterul și valoarea acțiunii, iar în acțiunile nepatrimoniale și în alte cazuri prevăzute de lege, în proporții fixe, conform Legii taxei de stat (în vigoare la momentul pronunțării hotărârii primei instanțe).

În conformitate cu art. 85 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, de taxă de stat pentru judecarea cauzelor civile se scutesc reclamantii în acțiunile de

reintegrare în serviciu, de revendicare a sumelor de retribuire a muncii și în alte revendicări legate de raporturile de muncă.

Conform articolului 3 pct. 1) lit. e) din Legea taxei de stat nr. 1216 din 03 decembrie 1992 (în vigoare la momentul pronunțării hotărârii primei instanțe), pentru alte cereri de chemare în judecată cu caracter nepatrimonial (sau care nu urmează a fi evaluate), tariful taxei de stat se stabilesc în cuantum de 500%.

În sensul articolului 3 din Legea taxei de stat nr. 1216 din 03 decembrie 1992, cotele procentuale fixe sunt calculate în unități convenționale. Unitatea convențională este egală cu 20 de lei.

Astfel, prin prisma normelor menționate, cuantumul taxei de stat pentru pretențiile de anulare a ordinelor de concediere și cu privire la repararea prejudiciului moral constituie a câte 100 de lei pentru fiecare, iar în total 300 de lei.

Din considerentele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, cu modificarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe în partea încasării de la Instituția Medico-Sanitară Publică Spitalul raional Ungheni în beneficiul Luciei Bulgaru-Mironiuc a prejudiciului moral, precum și a taxei de stat în beneficiul statului, prin micșorarea cuantumului prejudiciului moral de la 50 000 de lei până la suma de 30 102 de lei și a taxei de stat de la 1 650 de lei până la 300 de lei. În rest, decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe urmează a fi menținute.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Instituția Medico-Sanitară Publică Spitalul raional Ungheni.

Se modifică decizia din 23 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 07 iunie 2022 a Judecătoriei Ungheni, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Bulgaru-Mironiuc Lucia împotriva Instituției Medico-Sanitară Publică Spitalul raional Ungheni cu privire la repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de asistență juridică, în partea încasării de la Instituția Medico-Sanitară Publică Spitalul raional Ungheni în beneficiul Luciei Bulgaru-Mironiuc a prejudiciului moral și a taxei de stat, prin micșorarea cuantumului prejudiciului moral de la 50 000 de lei până la suma de 30 102 de lei și a taxei de stat încasată în beneficiul statului de la 1 650 de lei până la 300 de lei.

În rest, decizia din 23 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 07 iunie 2022 a Judecătoriei Ungheni, se mențin.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Lilia Roic-Botezatu

Oxana Parfeni